

Arkivsaknr 21/04208-1
Saksbehandler Haakon Worum

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.04.2021

Disponering av krisemidler til kommunalt næringsfond

Kommunedirektørens innstilling til vedtak:

- Tromsø kommune oppretter et ekstraordinært næringsfond på totalt 7 084 537 kroner. Målsettingen med midlene er å sikre særlig rammede næringsaktører fortsatt drift og kapasitet til å møte utfordringer som følge av koronapandemien.
- 4 800 000 kroner lyses ut som driftsstøtte til næringsaktører innen reiseliv, servering, kultur, og leverandører som er avhengig av disse næringene.
- Tromsø kommune bevilger 2 084 537 kroner til Visit Tromsø-Region AS for generell markedsføring av destinasjonen. Midlene kan ikke brukes i økonomisk aktivitet som vil være innbringende for destinasjonsselskapet.
- Resterende 200 000 kroner av midlene disponeres som en krisereserve til uforutsette krisetiltak som ikke dekkes av øvrige utlysninger. Ubenyttet krisereserve lyses ut som driftsstøtte.

Stig Tore Johnsen
Kommunedirektør

Magne Amundsen
Seksjonsleder, Seksjon for plan og utvikling

Hva saken gjelder

Etter Stortingsvedtak 23. Februar, gir Kommunal- og moderniseringsdepartementet tilskudd til kommuner over kap 553, post 69 (ny) *kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter*. Tromsø kommune er tildelt 7 084 537 kroner gjennom ordningen. Tilskuddet skal brukes til å sette kommunen raskt i stand til å avhjelpe situasjonen for lokale virksomheter som er særlig hardt rammet av lokale eller nasjonale smittevernstiltak som følge av den pågående koronasituasjonen.

Saksutredning

I denne saken foreslås det at det lages en innretning på fordeling av totalt 7 084 537 kroner gjennom ekstraordinært næringsfond, til tre hovedposter; (1) Driftsstøtte, (2) destinasjonsselskap, (3) krisereserve. Vurderingen er gjort i samråd med aktører fra næringen, destinasjonsselskap, Næringsforeningen i tromsøregionen, og den kommunale arbeidsgruppen for næringslivet. Videre har administrasjonen vurdert effekten av tidligere disponering av krisemidler (sak 198/20, og 216/20), og erfaringen fra disse utlysningene er vektlagt i vår vurdering.

Den viktigste erfaringen fra tidligere utlysning er at midler til omstillingsprosjekter ikke samsvarer med behovet til det kriserammede næringslivet. Næringsaktører som er særlig berørt av covid-19 har gjerne ikke kapasitet til å drive fram- og gjennomføre gode omstillingsprosjekter som i tillegg krever egenfinansiering. Videre ser man at virkemiddelapparatet for øvrig er særlig orientert mot prosjektstøtte, hovedsakelig til omstillingsprosjekter som følge av negative konsekvenser av koronasituasjonen (for eksempel utlysninger fra Innovasjon Norge¹ og Troms og Finnmark fylkeskommune²). Det vil derfor ikke være formålstjenlig for næringen at Tromsø kommune utlyser midler til omstillingsprosjekter, hvor kommunen vil kunne ende med å «konkurrere» med resten av virkemiddelapparatet om tildeling. Tilbakemeldingene fra næringslivet viser et behov for støtte til å opprettholde ordinær drift for å motvirke stenging- og i ytterste konsekvens avvikling av drift.

Tabellen under viser forslag til disponering av midlene. Det redegjøres for foreslått disponering lenger ned i saken.

TILTAK	Disponering
Krisemidler, totalt	7 084 537
Driftsstøtte	(4 800 000)
Visit Tromsø	(2 084 537)
Krisereserve	(200 000)

Driftsstøtte

Det foreslås at 4 800 000 kroner av tilførte midler til Tromsø kommunes næringsfond disponeres som driftsstøtte til aktører som er særlig berørt av smittevernstiltak som følge av covid-19. Midlene skal tildeles som en flat støtte på 80 000 kroner per berettigede søker til de 60 første søkere som kvalifiserer til ordningen.

¹ Aktuelle utlysninger per mars 2021 hos Innovasjon Norge:
<https://www.innovasjonnorge.no/no/tjenester/finansiering2/krisetiltak/>

² Aktuelle utlysninger per mars 2021 hos TFFK: <https://www.tffk.no/tjenester/stotte-stipend-og-priser/okonomisk-stotte-og-stipend/naringsutvikling/>

Følgende tildelingskriterier for driftsstøtte anbefales:

- 1) Midlene fra næringsfondet skal prioriteres til bedrifter fra servering, reiseliv, kultur, samt aktører med betydelige leveranser til disse næringene.
- 2) Støtten skal være avhjelpende for bedrifter der kontantstøtte fra Staten, utsatte lån og avdrag og andre forhold ikke gir tilstrekkelig likviditet for å opprettholde fortsatt drift.
- 3) Bedriften må kunne dokumentere klare likviditetsmessige utfordringer med risiko for avvirket drift. Driftsstøtten vil bli behovsprøvd.
- 4) Bedriften må ha hovedkontor i Tromsø kommune *eller* kunne vise til at de har en vesentlig del av sin virksomhet i Tromsø kommune.
- 5) Bedriften må ha fast ansatte eller innleide ressurser tilsvarende minimum 2 årsverk.
- 6) Bedriften må kunne dokumentere omsetning over 1,5 millioner kroner for 2019, og vise til en økonomisk situasjon som tilsier grei overlevingssevne.
- 7) Søknadsberettigede bedrifter som er tatt under konkursbehandling før koronasituasjonen inntraff, eller som er under konkursbehandling grunnet andre årsaker som manglende skatt- eller momsinnbetaling, vil ikke være søknadsberettiget.
- 8) Små virksomheter med ansatte eller innleide der disse har hovedinntekt fra annet lønnet arbeid eller pensjon, vil ikke bli vurdert.

Midlene utlyses gjennom regionalforvaltning.no, og gis over rammeverket for bagatellmessig støtte. Ettersom slikt tilskudd er under 100 000 kroner, vil det kunne tildeles administrativt i henhold til Tromsø kommunes retningslinjer for kommunalt næringsfond, se formannskapetets vedtak den 18.12.2018 i sak 392/18.

Reiseliv

Mesteparten av reiselivsnæringen i Tromsø kommune er sterkt eksportrettet, og har tapt det meste av sitt markedsgrunnlag på grunn av innreiserestriksjonene. Enkelte deler av reiselivsnæringen har lyktes mer enn andre med å omstille seg til et lokalt og nasjonalt marked. Vellykket omstilling vil allikevel ikke være tilstrekkelig å kompensere for bortfallet av omsetning som følge av innreiserestriksjoner. Beregninger av konsekvensene koronapandemien har for reiselivsnæringen i Nord-Norge har antydning negative ringvirkninger som tilsvarer tapt verdiskaping på i overkant av 2,8 mrd. kr i 2020. Legger man til forventet utvikling for 2021 og 2022, kan det regnes med ytterligere 3 mrd i tapt verdiskaping, og forventning om 3335 bortfalte arbeidsplasser.³

De langsiktige effektene dette vil ha for reiselivsnæringen i Tromsø kommune og regionen er svært uheldige. I Tromsø ser man allerede tendenser på at permitterte arbeidstakere i reiselivsnæringen søker seg annet arbeid i mindre berørte næringer. Tendensen tyder på at reiselivsnæringen mister kompetanse til andre næringer, noe som kan sette reiselivsnæringen mange år tilbake i tid.

Servering og uteliv

I november 2020 gjorde Tromsø kommune en undersøkelse blant utelivsaktører i kommunen med registrert skjenkebevilling for å kartlegge konsekvenser av covid-19 sammenlignet med foregående år. Deres forutsetninger for drift var i 2020 en kraftig reduksjon i kapasitet for gjester, ekstra personalbehov for å etterleve lovpålagte smittevernregler, og reduserte åpningstider. Utvalget i undersøkelsen viste en gjennomsnittlig omsetningssvikt på 31% sammenlignet med 2019, noe som får særlige konsekvenser for en bransje som er preget av lave driftsmarginer. Siden da, har det vært innført ytterligere restriksjoner for aktørene med skjenkebevilling. Dette inkluderer skjenkestopp hhv ved midnatt og klokken 22.00, og krav om

³ Menon Economics (2020). Menon Publikasjon Nr. 126/2020. Markedsmuligheter i reiselivet etter korona – beregninger av tapte inntekter og arbeidsplasser i Nord-Norge 2020-2022

matservering ved skjenking av alkohol. Sistnevnte har krevd omstilling fra aktører som i utgangspunktet ikke har hatt matservering som del av sitt konsept.

Kulturnæring

Innen kulturbasert næring ser man at utøvere har vært omfavnet av kompensasjonsordninger eksempelvis for tapte billettinntekter. Utover dette ser man at arrangører og leverandører i produksjoner av kulturelle arrangementer i mindre grad blir truffet av statlige kompensasjonsordninger. Kulturnæringen har vært rammet av svært strenge begrensninger med hensyn til arrangementer. Dette dreier seg først og fremst om begrensninger i antall personer som er tillatt på arrangementer, som legger sterke føringer for gjennomføring. På landsbasis ble det i slutten av 2020 beregnet at kulturbasert næring har mistet 32% av sine inntekter, noe som er betydelig høyere enn tapet i Norsk næringsliv generelt⁴. Dette skaper og negative ringvirkninger inn i leverandørsegmentet til næringen, som til eksempel produksjon med scene/rigg, lyd og lys.

Destinasjonsselskap

Visit Tromsø-Region AS utfører et viktig samfunnsoppdrag for Tromsø-regionen som destinasjon. Som følge av innreiserestriksjoner med hensyn til koronapandemien, er potensialet for besøkende til kommunen redusert til lokale og nasjonale reisende. Dette markedsskiftet krever omstilling i markedsføringen av destinasjonen, som er naturlig at gjøres gjennom destinasjonsselskapet. Slik markedsføring er et felles gode for reiselivsnæringen i kommunen som vil komme veldig mange utsatte aktører i næringen til gode. Tilskuddet skal benyttes til generell markedsføring av Tromsø som destinasjon mot et lokalt og nasjonalt publikum på kort sikt, men også internasjonalt og strategisk utvikling av destinasjonen for å være bedre rigget ved gjenåpning av grensene. En samlet reiselivsnæring i Tromsø stiller seg bak forslaget om å disponere en betydelig del av krisemidlene til Visit Tromsø-Region AS. Videre er destinasjonsselskaper eksplisitt nevnt i tildelingsbrevet fra KMD. Administrasjonen har gått igjennom innretninger av krisemidler fra blant andre Stavanger, Oslo, og Bergen kommuner og registrerer at praksisen er lik, ved at destinasjonsselskapene tildeles en betydelig andel av krisemidlene.

Tildelingen vil ikke defineres som offentlig støtte ettersom tilskuddet ikke vil begunstige enkelte foretak (selektivitet) jf. EØS-avtalens regler om offentlig støtte, art. 61 (1).

Krisereserve

Erfaringsmessig bør det settes av en reserve i krisemidlene som kan benyttes dersom det oppdages feil i tildelinger. Dette kan være uklartheter tilknyttet dokumentasjonen om hvorvidt en aktør tilfredsstiller et eller flere tildelingskriterier i utlysningen. Midlene skal og kunne benyttes dersom en søker av ulike årsaker ikke formelt tilfredsstiller ett eller flere tildelingskriterier, men hvor andre forhold åpenbart tilsier at søknaden burde vurderes. Dersom krisereserven ikke anvendes etter første utlysning, lyses resterende krisereserve ut som driftsstøtte.

⁴ Menon Economics (2020). Menon Publikasjon Nr. 131/2020. Et halvt år med koronakrise i kultursektoren: Erfaringer og fremtidsutsikter.

Konklusjon

Kommunedirektøren tilrår at 4 800 000 kroner av krisemidlene utlyses som driftsstøtte til de prioriterte næringene og at kommunen tildeler 2 084 537 kroner til Visit Tromsø-Region AS.

Videre anbefaler kommunedirektøren at 200 000 kroner disponeres som en krisereserve som kan benyttes til uforutsette problemstillinger som oppdages i saksbehandling, eller hendelser og særlig prekære situasjoner relatert til covid-19 som oppstår i næringslivet. Ubenyttet krisereserve lyses ut som driftsstøtte.

Vedtakskompetanse

FSK

Vedlegg

Vedlegg 2 - Fordeling kap. 553 post 68 25.2.2021

Vedlegg 1 - Tilskuddsbrev Kommunal kompensasjonsordning for lokale virksomheter